

Herning d. 28. oktober 2021

Til

Folketingets Forsknings- og Uddannelsesudvalg.

Ansøgning om etablering af en fri læreruddannelse.

I henhold til Folketingets beslutning af marts 2021 om etablering af en fri læreruddannelse, jf. beslutningsforslag nr. B 111, ansøger Initiativet Den frie Læreruddannelse i Herning (DfL, www.frilaereruddannelse) hermed om at få lov til at føre Folketingets beslutning ud i livet med henblik på at etablere en kommende institution i Herning.

Personerne bag initiativet er:

Valgmenighedspræst, cand. teol., Morten Kvist, Herning

Fhv. advokat, cand. jur., Søren Thygesen, Herning

Forfatter, historiker, dr. phil., Michael Böss, Holstebro

Højskoleforstander, cand. mag., Thue Kjærhus, Rønshoved

Lektor, phd., Thomas Aastrup Rømer, Århus

Professor i filosofi, dr. teol. og fil. dr. Peter Kemp (indtil sin død i 2018), København

Folketingets beslutning lægger vægt på, at en fri læreruddannelse skal "have et højt fagligt grundlag og stærke samarbejdsrelationer". Desuden at der skal være en skolekreds eller et repræsentantskab, som er øverste myndighed og kan "stå for den detaljerede udformning af uddannelsen".

Det faglige niveau og dets ambition er beskrevet for det første i vedtægtens formålsparagraf og værdigrundlaget (se bilag 2), dernæst i formuleringen af, hvad dannelse vil være på "Den fri Læreruddannelse i Herning", endelig i de enkelte fagbeskrivelser, hvoraf der er 7 eksempler vedlagt denne ansøgning. Det drejer sig om fagene dansk, matematik, sang / musik, pædagogik / didaktik og historie, hvor fagdidaktikken er en integreret del af arbejdet med fagenes indholdsområder samt fagene "Almen dannelse" og "Skolen i Samfundet" (se bilag 4). Vi har

endnu ikke udarbejdet en fuld fagpalet; den vil afvente en kommende godkendelse fra Forsknings- og Uddannelsesudvalget.

Vores hensigter og praksis i relation til **stærke samarbejdspartnere** fremgår af de samarbejdsaftaler, vi har indgået med meget forskellige institutioner spredt over et større geografisk område (se bilag 5, A-K). Også her er der tale om eksempler på en praksis, som vil blive udbygget i takt med en etablering af institutionen.

Dannelse

Begrebet dannelse vil få en definerende rolle på "Den frie Læreruddannelse i Herning".

Vi har formuleret begrebet således:

Dannelse er afhængig af, at de deltagende er samlet om noget bestemt, dvs. et fag eller en praksis, som samtidig er det pædagogiske udgangspunkt. Ethvert fag og enhver praksis er bestemt af den ånd, som traditionen forud har udfoldet, og som er under evig fornyelse. Det medfører, at der til enhver form for dannelse hører et væsentligt element af uforudsigelighed, som skal gives plads i form af undersøgelser, diskussioner af såvel pædagogisk praksis som fagenes aktuelle indhold og historie.

Ånden og dens uforudsigelighed medfører da, at dannelsesprocesser skal give plads til spontaneitet og ikke alene på forhånd planlagt tilegnelse af viden, så at man for en tid kan undersøge en idé for idéens egen skyld. Derfra skal man så vende tilbage til den fælles verden, som det dannede menneske ønsker at bidrage til og drage omsorg for. Individet hører som sådant til et fællesskab, der på sin side skal beskytte netop individet, altså en gensidig moralsk forpligtelse. Forpligtelsen retter sig mod såvel det nationale som det verdensborgerlige, som ikke står i modsætning til hinanden; det ses f.eks. af økologi og bæredygtighed, økonomisk ulighed mellem nord og syd m.m.

Endelig betyder det, at man må have blik for det passive element i dannelsen, at den prægning af individet, som både vil og skal finde sted i et uddannelsesforløb, ikke kan defineres forud af f.eks. bestemte metoder eller af såkaldt videnskabelig evidens. Det menneskelige sinds omfang, højde og dybde modsiger sådanne bestræbelser, og det må betragtes som et overgreb således at trodse det menneskelige sind.

Dannelse er derfor en aktivitet, hvor indhold, udvikling og undervisning, forstået som udfoldelse af faglighed og pædagogik, er en åben, dialogisk og praktisk proces. Den udgår fra mennesker i en konkret virkelighed, som i kraft af fortrolighed med historie og videnskab er bevidste om traditioners betydning for samme virkelighed herunder individets karakterdannelse.

Den myndige lærer

Vi vil udmønte et ideal, som vi kalder den myndige lærer. Myndig er den lærer, som kan sit stof og er sikker på, hvordan det skal formidles. Myndigheden hviler på en enhed af faglighed, pædagogik

og personlighed. Personligheden er dannelsens objekt, og således hører dannelse og personlig myndighed sammen.

Til styrkelse af den dannede personlighed vil retorik og stemmetræning, støttet af sang og musik, være et væsentligt bidrag, ligeledes optræning af narrative evner samt at kunne læse op. Den lærer, som hviler i sin naturlige stemme og har arbejdet med dens udvikling (vejrtrækning, artikulation m.v.) vil udvikle sin naturlige myndighed i et fags og en pædagogiks tjeneste.

Den myndige lærer skal endvidere ses som en styrkelse af læreren som kulturbærer. I enhver kultur og i ethvert samfund spiller lærerne en afgørende rolle som viderebringere af værdier og kulturelle former til de opvoksede generationer. Hvad de bringer videre, skal de selv bære i sig. Herpå beror den status, som lærere vil have i et stærkt samfund, en status, som bør styrkes. Intet samfund er tjent med, at dets lærere har faldende status.

Hermed er også udgangspunktet for den nationalt sindede verdensborger beskrevet.

Verdensborgeren som pædagogisk ideal betyder, at vor tids dannelse må indebære en bevidsthed om vores ansvar overfor globale problemer og deres løsning. Idéen om et verdensborgerskab angiver således en horisont for alt samfundsliv.

Opbygning. Uddannelsen er som de øvrige læreruddannelser lagt ud på 8 semestre år med tre linjefag og afsluttes med en statsanerkendt eksamen på bachelorniveau, se vedlagte studieplan (bilag 3).

Vi arbejder med to praktikperioder, en kort i begyndelsen (2-3 uger), som skal afklare, om den studerende har valgt den rigtige uddannelse; en lang på et halvt år ca. midt i studiet, hvor de pædagogiske færdigheder grundlægges og afprøves.

Når den studerende påbegynder halvårspraktikken, vil han eller hun have gennemført 3/4 af første linjefag (dansk, matematik eller engelsk) samt en række alment dannende fag (f.eks. retorik) og således være godt forberedt til et første, seriøst arbejde med en skoleklasse.

Vi lægger stor vægt på en sådan, lang sammenhængende praktikperiode, hvor den studerende kan få et realistisk indtryk af, hvad en lærer skal arbejde med og kunne.

I uddannelsens afslutning indgår et forløb, som vi eksperimentelt kalder "Godt i gang som lærer", en nyskabelse, som skal lette overgangen fra færdig bachelor til ny lærer.

Målet med praktikken er at skabe sammenhæng mellem praktik og det øvrige studieforløb.

Den studerende skal i samarbejde med en lærer/mentor på den pågældende skole opøves i at planlægge, begrunde og gennemføre undervisningsforløb på egen hånd. Den studerende skal deltage i lærermøder, forældremøder, evt. lejrskoler og andet vedkommende skolearbejde. Det nærmere samarbejde mellem lærer/mentor og studerende aftales mellem de to samt praktikstedet og DfL således, at den studerende indgår i lærerens/mentorens opgaver, der bl.a. vil bestå i at være vejleder, give feed back etc. Omfanget af den studerendes skema vil bero på en faglig vurdering dog svarende til en almindelig arbejdsuge, foretaget af praktikstedet og DfL og bør justeres efter indhøstede erfaringer, idet halvårspraktikken må betragtes som en nyskabelse. Sidst i praktikperioden må den studerende forventes at kunne varetage undervisning på egen hånd og således, at børnene ikke oplever forløbet som 'brudt' undervisning.

Praktikforløbet skal slutteligt godkendes, og der skal udarbejdes en procedure og kriterier herfor.

Uddannelsens kvalitet sikres med den afsluttende eksamen og eksaminer undervejs i uddannelsesforløbet. Vi har valgt at indarbejde den såkaldte "Ollerup-prøve" i uddannelsen, for derigennem at sikre en akkrediteret eksamen. Eksamensformen vil primært blive bestemt af stoffets karakter.

Optagelseskrav. For at blive optaget skal man have en studentereksamen eller en tilsvarende eksamen, eller man kan optages efter en realkompetencevurdering. Alle ansøgere skal desuden vurderes efter en samtale. Man skal være fyldt 20 år, for at blive optaget. Det årlige optag planlægges til at være 25-30 studerende det første år, voksende til ca. 75, når uddannelsen er fuldt udbygget.

Underviserne vil typisk have erhvervet en kandidatgrad fra et universitet, men kan også ansættes efter en realkompetencevurdering.

Organisation. DfL vil være organiseret som enhver anden fri skole i Danmark evt. under den samme paragraf i Lov om Professionshøjskoler som Den frie Lærerskole i Ollerup.

Der foreligger således et forslag til vedtægt i denne ansøgning, hvor også værdigrundlag og ledelsesbestemmelser er beskrevet (se bilag 2).

Når vedtægten træder i kraft, skal vi tilstræbe en afbalanceret fordeling af bestyrelsesposter mellem kvinder og mænd (jf. vedtægtens prg. 5 stk. 6).

Skolekredsen består lige nu af 176 kommende medlemmer (se bilag 1). Den er endnu ikke etableret som en juridisk enhed, idet vi må forvente, at udvalget / ministeren skal godkende vedtægten, inden den kan træde i kraft. En eventuel og tidkrævende ændring efter udvalgets / ministerens anvisninger af en besluttet vedtægt vil vi gerne undgå.

DfL's hjemsted vil være den tidligere Herning Højskoles bygninger på Højskolevej i Herning, hvor vi lejer os ind efter aftale med "H H Herning" som ejer stedet (se bilag 6). Den tidligere højskole vil efter planen kunne rumme DfL i ca. 3 år. Herefter vil vi få brug for mere plads med ca. 75 studerende pr. årgang.

Visse fag som f.eks. idræt vil kræve særlige faciliteter, som vi eksempelvis vil anmode Herning Kommune om at hjælpe med.

I den forbindelse skal det fremhæves, at vi har anmodet Herning Kommune om samarbejde, og at kommunen har svaret positivt på vores henvendelse (se bilag 5 E).

Økonomi. DfL vil være finansieret som en fri skole i Danmark således også med en vis egenbetaling fra de studerende sammenligneligt med Den frie Lærerskole i Ollerup (se bilag 7). Noget af denne egenbetaling vil gå til middagsmad, som indtages på institutionen, således at et dagligt måltid understøtter studiefællesskabet, også en forskel i forhold til de eksisterende professionshøjskoler.

I en opstartsfasen, hvor vi ikke kan forvente statstilskud, vil vi få brug for fondsmidler. "Fonden til etablering af en fri læreruddannelse i Herning" betaler for indeværende de relativt beskedne

udgifter, vi har i forbindelse med projektet. Fondens midler er på ca. 300.000 kr. Fondens bestyrelse udgøres af Søren Thygesen, Morten Kvist og Kirsten Bjørn Thygesen. Derudover har vi begrundet håb om samarbejde med store fonde.

Bilag vedlagt denne ansøgning:

1. Liste over kommende skolekredsmedlemmer.
2. Forslag til vedtægt.
3. Overordnet uddannelsesplan med oversigt over ugens gang.
4. Eksempler på fagbeskrivelser: dansk, matematik, sang/musik, pædagogik/didaktik, historie, samt fagene "Almen Dannelse" (kristendom, livsoplysning, medborgerskab, verdensborgerskab) og "Skolen i Samfundet".
5. Eksempler på samarbejdspartnere: Århus Efterskole(A), Den jyske Sangskole(B), Marieskolen i Tønder(C), Klostermarkskolen i Ålborg(D), Herning Kommune(E), Blåkilde Efterskole(F), Sdr. Felding Efterskole (ordblindeefterskole, G), Skovlund Friskole(H), Herning Friskole(I), Designskolen i Kolding(J) og TooGoodToGo (anti-madspildsfirma, København)(K).
6. Principaftale om leje af lokaler, Højskolevej 11, 7400 Herning.
7. Budgetter.

På vegne af initiativet "Den frie Læreruddannelse i Herning"

Morten Kvist.